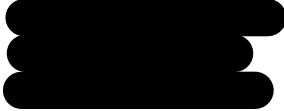

KLAGANDE

Jaktkritikerna, 802441-4370

MOTPART

Länsstyrelsen Västernorrland
871 86 Härnösand

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Västernorrlands beslut den 11 juni 2019, dnr 218-4777-2019
(bilaga 1)

SAKEN

Licensjakt efter björn i Västernorrlands län

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västernorrlands län (länsstyrelsen) har beslutat om licensjakt efter högst 45 björnar inom länet. I beslutet anges att jakten får bedrivas under tiden 21 augusti till och med den 15 oktober 2019 eller till dess att jakten avlyses. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Förvaltningsrätten har den 10 juli beslutat att avslå Jaktkritikernas begäran om inhibition samt avslagit och avvisat diverse ytterligare yrkanden om ålägganden gentemot Länsstyrelsen, särskilda utredningsåtgärder, generella förbud m.m.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Jaktkritikerna yrkar att länsstyrelsens beslut ska upphävas och anför i sammanfattningsvis följande.

Enligt art- och habitatdirektivet är det förbjudet att döda, fånga eller störa björn. Undantaget från det strikta skyddssystem som stadgas i direktivet kan inte tillämpas vid licensjakt på björn eftersom upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde inte är tydligt belagt i licensjaksbeslutet.

Istället för att gå på 2017 och 2018 års observationer som visar en svagt nedåtgående trend för björnstammen har länsstyrelsen gått på ett resultat från björnpillsinventeringen 2015 som visar på ett resultat långt över den målsättning som beslutats. Beslutet redovisar därmed inte några aktuella siffror avseende björnpopulationen i länet. Ingen jakt bör tillåtas på grund av att för stort jakttryck redan visar en klart negativ trend 2008-2017 enligt björnobsen/Skandinaviska Björnprojektet. Att redan 2019 grunda jaktbeslut på vaga antaganden om att björnpopulationen skulle ha stabiliserats står i

stark kontrast till ett långsiktigt ansvarstagande för redan rödlistade rovdjurs framtid.

År 2015 blev björnen åter rödlistad eftersom den bedömdes som ”nära hotad” vilket orsakats av att jaktuttaget ökat. Eftersom björnen är en art som reproducerar sig långsamt bör björnförvaltningen bedrivas på ett adaptivt sätt vilket innebär långsiktiga överlevnadsmöjligheter. Det finns möjligheter att vidta förebyggande åtgärder för att minska rovdjurskonfrontationer såsom stängsling och utfordring i inhägnader under kalvningsperioden. Vallhundar i grupp kan också vara ett bra skydd för stora renhjordar.

Jakten kan inte anses vara selektiv när fördelningen visar något annat. De stora och uppseendeväckande hanarna jagas i trofésyfte vilket inte bara är förkastligt ur genetisk synpunkt utan påverkar den naturliga balansen i björnpopulationen. Under åren 2008-2018 sköts 53 % hanar och 47 % honor, varav även digivande honor. De toleransnivåer som är antagna kan inte anses selektiva då samtliga björnar utom honor med ungar får jagas. Utifrån den nya teknik som nu används kommer jakten att gå snabbt vilket inte medger att man kan beakta selektiviteten. Tempot och konkurrensen bland jägare om att hinna skjuta kvoten talar mot detta.

Sammanfattningsvis är grundförutsättningarna som erfordras för licensjakt enligt gällande lag inte uppfyllda. Detta då annan lämplig lösning finns, bevarandestatusen är inte tillräckligt säkrad, skatmetoderna medför onödigt lidande för björnarna och skador av björn är felaktigt styrkta.

Länsstyrelsen som inte funnit anledning att ändra det överklagade beslutet mot bakgrund av innehållet i överklagan anför följande. Länsstyrelsen har inte något i övrigt att yttra gällande överklagan. Beslutet om licensjakt efter björn 2019 innehåller en omfattande bakgrundsbeskrivning med juridiska

förutsättningar samt tillämpliga bestämmelser för licensjakt efter björn. Beslutet med bakgrundsbeskrivning utgör ett komplett underlag inför förvaltningsrättens behandling av överklagan.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 3 § första stycket jaktlagen (1987:259) framgår att björn och annat vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Av 23 c § jaktförordningen (1987:905) framgår att förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. björn ska kunna tillåtas, är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade former. Bestämmelsen i 23 c § jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

Enligt art- och habitatdirektivets artikel 1 i anses en arts bevarandestatus vara gynnsam när uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, och artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

EU-domstolen har i en dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 (Europeiska kommissionen mot Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i direktivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet.

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget. Vidare följer att konstaterandet av att det inte finns någon annan lämplig lösning ger möjlighet att tillåta undantag endast i den utsträckning det är nödvändigt och om direktivets övriga syften inte äventyras.

Licensjakt med stöd av jaktförordningen kan i sig vara förenligt med undantagsregeln i 16.1 e i art- och habitatdirektivet (se HFD 2016 ref 89).

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om länsstyrelsen haft skäl för sitt beslut om licensjakt efter högst 45 björnar i Västernorrlands län.

Syftet med licensjakten och annan lämplig lösning

Till skillnad från när det är fråga om skyddsjakt så finns det varken i 23 c § jaktförordningen eller i artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet något särskilt syfte angivet som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska

kunna meddelas. För att möjliggöra en bedömning av om det finns någon annan lämplig lösning måste det emellertid finnas ett syfte med licensjakten. Vid prövningen av undantag från det strikta skyddssystemet får det anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se HFD 2016 ref. 89, Kammarrätten i Stockholms dom den 14 november 2014 i mål nr 3273-13 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 28 mars 2019 i mål nr 389-19).

Förvaltningsrätten har därmed att ta ställning till om de syften som länsstyrelsen har angett kan anses acceptabla i sig och om så är fallet om det utifrån angivna syften finns någon annan lämplig lösning.

I beslutet anger länsstyrelsen i huvudsak följande avseende licensjaktens syften. Licensjakt efter björn är en väsentlig del av förvaltningen av björnstammen. Länsstyrelsen har under en följd av år haft en strategi för björnstammens expansion. Stammen har ökat till nivåer långt över det som beskrivs i länets nuvarande förvaltningsplan för björn, 180 – 220 björnar. Björnstammen har under drygt 10 år nästan fördubblats och beräknades efter björnsplinningsinventeringen 2015 bestå av 350-360 individer. Nuvarande strategi är att begränsa björnstammens tillväxt så att ökningen stoppas. Med den beslutade tilldelningen tillsammans med övrig dödlighet kommer stammen succesivt att minska mot den målsättning som finns för länet.

Miniminivån för länet är satt till tio föryngringar vilket motsvarar ca 100 björnar och enligt det beslutade förvaltningsintervallet bör inte björnstammen understiga 180 björnar och inte överstiga 220 björnar. Skadorna i länet orsakade av björn varierar från år till år men med en tät björnstam ökar risken för skador och negativa socioekonomiska konsekvenser. Licensjakten ska medverka till att begränsa björnstammens tillväxt och ambitionen är att bibehålla en fortsatt hög acceptans för björn. Syftet med jakten är att nå de

långsiktigt satta förvaltningsmålen som bland annat syftar till att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för arten.

När det gäller förutsättningar för beslut om jakt av rovdjur i Sverige har bl.a. följande uttalats i förarbetena till den svenska jaktlagstiftningen. Eventuella problem och skador orsakade av jaktbart vilt ska i första hand regleras genom jakt. Detta då jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabel påverkan på bytesdjur eller på tamdjur eller i övrigt oacceptabla förhållanden i relationen mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att upprätthålla rovdjurs skygghet för människor och öka acceptansen för rovdjursförvaltningen. Ett mål måste vara att begränsa den konflikt som kan finnas mellan de stora rovdjuren och människors livsmiljöer. Jakt som ett inslag i beståndsförvaltningen av de stora rovdjuren kan minska det hot som rovdjuren kan utgöra mot traditionell livsstil och därigenom påverka landsbygdens utveckling i stort. En alltför stark rovdjurskoncentration kan i princip endast minskas genom jakt. Rovdjurens etablering i nya områden kan underlättas genom jakt samtidigt som jakt kan bidra till att reducera rovdjursstammarnas tillväxt i kärnområdena. Jakt kan vara ett medel för att bromsa en för snabb tillväxttakt. Eftersom björnstammen är känslig för förändringar i dödlighet eller tillväxttakt är det viktigt att jaktuttaget beräknas med bästa tillgängliga data om populationens storlek och tillväxttakt. Jaktuttagets storlek ska beräknas med säkerhetsmarginal som också inkluderar effekterna av illegal jakt (prop 2008/09:201 s 47 ff).

Någon närmare definition av vad som avses med ”annan lämplig lösning” ges inte i jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet. Mot bakgrund av EU-domstolens avgörande i Europeiska kommissionen mot Malta har HFD uttalat att det vid tillämpning av artikel 16.1 i art- och habitatdirektivet måste tillses att det råder jämvikt mellan artskyddet och vissa andra intressen. Dessa intressen framgår av artikel 2.3 i direktivet där det anges att åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska ta hänsyn till ekonomiska,

sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag. Vid bedömningen av nödvändigheten av licensjakten måste således hänsyn även tas till de intressen som anges i artikel 2.3 i direktivet på ett sådant sätt att jämvikten mellan artskyddet och dessa intressen inte förloras (HFD 2016 ref. 89).

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser förvaltningsrätten att det av länsstyrelsen beskrivna syftet men den populationsreglerade jakten, att minska björnstammens tillväxttakt och minska stammens storlek för att nå det långsiktigt satta förvaltningsmålet, är acceptabelt. Förvaltningsrätten delar länsstyrelsens bedömning att det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt för att uppnå syftet. Vad Jaktkritikerna anført föranleder inte någon annan bedömning.

Försvårar beslutet upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus?

En av förutsättningarna för att licensjakt ska kunna beviljas enligt jaktförordningen är att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde.

I propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191 s. 40 f.) anges att målen för björnstammen i Sverige är att referensvärde för gynnsam bevarandestatus ska vara 1 100- 1 400 individer, och björnens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet i Sverige ska vara den Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västern- orrlands län samt delar av Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län. Mot bakgrund av att referensvärdena för populationsstorlek och utbredningsområde är uppnådda, bedömde regeringen att björnen har gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Naturvårdsverket har med stöd av 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn fastställt miniminivån för årliga

föryngringar i Västernorrlands till 10 och i hela landet till 140. Beslutet gäller till och med den 29 oktober 2019 (NV-00552-14).

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn upprättat en rovdjursförvaltningsplan för länet. Av den framgår att Västernorrlands län har som målsättning att det ska finnas 20 föryngringar, motsvarande 200 björnar men att stammen får fluktuera mellan 180 - 220 björnar.

Av utredningen i målet framgår att björnstammen i Västernorrlands län uppskattades till 350-360 individer under 2015 efter att ha sett ut att ha ökat kraftigt de föregående åren. Vidare framgår att man under 2017 och 2018 kunnat märka ett trendbrott i stammen då björnobsen visat på en svagt negativ trend men att det är för tidigare att dra för stora slutsatser av detta då det behövs några års mätningar för att kunna se en riktig trend i björnstammens utveckling. Antalet björnar i hela Sverige har av Skandinaviska björnprojektet beräknats till 2900 individer.

Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta angivna inventeringsuppgifter eller att försiktighet bör iakttas vid bedömning av trender i björnstammen. Utifrån de redovisade mätningarna kan Förvaltningsrätten konstatera att björnpopulationen tydligt överstiger de av Naturvårdsverket beslutade miniminivåerna, såväl regionalt som nationellt, samt den av länsstyrelsen framtagna förvaltningsplanen. Enligt länsstyrelsens beslut motsvarar tilldelningen om 45 björnar cirka 15 % av den regionala björnstammen och hänsyn har tagits till tidigare skyddsjakt och övrig dödlighet vid bestämmande av tilldelning. Länsstyrelsen har även bedömt att den beslutade tilldelningen ligger på en nivå som får betraktas som långsiktigt uthållig och i överensstämmelse med målsättningen att bibehålla en gynnsam bevarandestatus.

Det har inte framkommit något som tyder på att den beslutade tilldelningen om högst 45 björnar medför en risk att de regionala eller nationella miniminivåerna underskrids. Mot denna bakgrund bedömer förvaltningsrätten att aktuell licensjakt inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Vad Jaktkriterierna anfört i överklagandet föranleder ingen annan bedömning.

Är jakten lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning?

En annan förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt 23 c § jaktförordningen är att jakten är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning.

En tolkning av denna förutsättning i enlighet med artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet innebär enligt HFD att det krävs att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och i begränsad mängd är att det inte påverkar det eftersträlvade syftet i 16.1 i art- och habitatdirektivet, dvs att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos arten i fråga (HFD 2016 ref 89).

Av utredningen i målet har det inte framkommit något som visar att björnstammen är genetiskt sårbar eller att nu beslutad licensjakt på annat sätt riskerar stammens sammansättning eller riskerar försämma den gynnsamma bevarandestatusen. Förvaltningsrätten finner därför att jakten också är lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning. Vad jaktkriterierna anfört i denna del föranleder ingen annan bedömning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

Ytterligare en förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt 23 c § jaktförordningen är att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade former. Även här saknas definition av vad som avses med selektivitet och strängt kontrollerade former i såväl jaktförordningen som i art- och habitatdirektivet. En tolkning måste därför göras i enlighet med direktivet.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening måste kravet på strängt kontrollerade former innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Dessutom måste det finnas effektiva rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren. Slutligen måste kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten ställas högt (HFD 2016 ref 89)

I samma avgörande har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att kravet på selektivitet måste innebära att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Vidare måste detta urval ske mot bakgrund av det eftersträlvade syftet i artikel 16.1 i art och habitatdirektivet, dvs att det inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella populationen.

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innefattar också en rad villkor för björnjakten som i huvudsak motsvarar de villkor som slås fast i Naturvårdsverkets författningssamling 2010:7 om föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn.

Förvaltningsrätten bedömer mot denna bakgrund att länsstyrelsens beslut om licensjakt uppfyller kraven för såväl selektivitet som jakt under strängt

kontrollerade former. Vad jaktkritikerna anfört i denna del föranleder ingen annan bedömning.

Slutsats

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att samtliga kriterier för licensjakt efter björn är uppfyllda. Den beslutade licensjakten efter högst 45 björnar bedöms vara proportionerlig i förhållande till angivna syften samt björnstammens storlek och sammansättning. Länsstyrelsen har därmed haft fog för sitt beslut. Överklagandet ska följaktligen avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR-03).

rådman

I avgörandet har även nämndemännen , och
 deltagit.

 har föredragit målet.

Länsstyrelsen
Västernorrland

311

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I LULEÅ	
2019-07-09	
Målnr:	1520-19
Aktbil.	3
Enhet	D 3:8

F 3:1

Beslut

1(10)

2019-06-11

Dnr 218-4777-2019

Beslut om licensjakt efter björn i Västernorrlands län 2019

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen Västernorrland beslutar om licensjakt efter högst 45 björnar i Västernorrlands län.

Jakten får bedrivas från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober eller vid tidigare tidpunkt då jakten avlyses. Under dygnet får jakt ske från och med en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.

Licensjakt efter björn med stöd av detta beslut får bedrivas med hjälp av registrerad åtel.

Detta beslut gäller omedelbart även om det överklagas.

Länsstyrelsen beslutar vidare att nedan angivna villkor ska gälla för beslutet.

Villkor

1. Jakten omfattar högst 45 björnar som får fällas i Västernorrlands län. Länet är indelat i två jaktområden:

Område 1: Ånge, Sundsvall, Timrå, Härnösand samt Kramfors kommuner.

Område 2: Örnsköldsvik och Sollefteå kommun.

Högst 30 tilldelade djur får fällas i område 2 under **perioden 21 augusti- 15 september**. Efter den 15 september utgör hela länet ett jaktområde för eventuellt kvarvarande björnar på tilldelningen.

2. Björn får jagas oberoende av kön och ålder. Björnhona som åtföljs av ungar samt de ungar som följer björnhona (oavsett ungarnas ålder) får inte fällas. Länsstyrelsen rekommenderar jägarna att inte skjuta ensamma årsungar.
3. Licensjakt efter björn med stöd av detta beslut får bedrivas med hjälp av åtel. Hur åteljakt får genomföras regleras i detalj, se länkhänvisning till villkor, bilaga 2 till detta beslut.

Åtel ska anmälas av åtelansvarig till länsstyrelsen. Anmälan ska göras skriftligt och sändas med e-post till (vasternorrland@lansstyrelsen.se), eller skickas till (Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86, Härnösand). Anmälan ska ha inkommit till länsstyrelsen i god tid innan åtling påbörjas på platsen, dock **senast den 30 juni**.

För anmälan använd blankett "Anmälan om anläggning av åtel för jakt på björn". Se länkhänvisning till blankett, bilaga 2.

4. Person som har jakträtt i områden som omfattas av detta beslut har rätt att delta i jakt efter björn på det område där denne har jakträtt. Dock under förutsättning att jakträtten även omfattar jakt på björn.
5. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare utsetts på förhand vid varje jakttillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.
6. Var och en som jagar björn ska hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där björnjakt bedrivs.

Länsstyrelsen Västernorrland

Postadress: 871 86 Härnösand

Besöksadress: Nybrogatan 15 och Pumpbacksgatan 19

Telefon: 0611-34 90 00

Fax: 0611-34 93 72

E-post: vasternorrland@lansstyrelsen.se

www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

7. Högst två hundar som ställer eller förföljer en och samma björn får användas samtidigt. Länsstyrelsen rekommenderar att hundarna inte byts ut under jakt på en och samma björn under en och samma dag samt att hund som används vid jakten inte har ett arbetssätt som syftar till att hålla björnen i rörelse kontinuerligt. Björnar är inte uthålliga för stress under längre tid och kan bland annat bli överhettade. Mer information finns i bestämmelserna: 5 § Föreskrifter om ändring i naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd, (NFS 2010:7), samt för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn, (NFS 2014:3).
8. Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där licensjakt bedrivs samt hålla jaktdeltagarna informerade. Den som faller en björn sedan jakten är avslutad kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott enligt 43 eller 44 §§ jaktlagen om man av oaktsamhet inte hållit sig informerad. Björnar som faller efter avslutning tillfaller alltid staten och omhändertas av länsstyrelsen. För aktuell information om **återstående tilldelning, telefonnummer: 0611-34 91 53.**

Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen. Länsstyrelsen rekommenderar att jaktledaren bör försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad för att spåra björn ska kunna finnas på skottplatsen inom högst fyra timmar från påskjutningen.

9. Fälld eller påskjuten björn ska anmälas av skytten till länsstyrelsen **utan dröjsmål och senast inom en timme**. Påskjutning definieras i detta beslut enligt följande: *skott har avlossats mot och med avsikt att fälla björn och det har inte konstaterats att björnen har fällts.*

Anmälan ska ske på telefonnummer **0611-34 92 12**, (länsstyrelsen).

Vid anmälan ska följande anges:

1. Namn, adress och telefonnummer till skytten.
2. Namn, adress och telefonnummer till ansvarig jaktledare.
3. När björnen har fällts eller påskjutits (datum och klockslag).
4. Var björnen fällts (jaktområde enligt detta beslut samt koordinater eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000).
5. Djurets kön och ålder (om det är möjligt att fastställa). Länsstyrelsen informerar anmälaren om hur det ska förfaras med det fällda djuret. Länsstyrelsens besiktningsman kontaktar skytten angående tidpunkt och plats för besiktning.

10. Den som påskjutit björn ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att platsundersökning genomförs för att undersöka om björnen är skadad eller inte.

Den som påskjutit björn ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att eftersök genomförs om inte platsundersökningen eller andra omständigheter visat på att björnen är oskadd. Eftersök ska genomföras till dess:

- a) djuret påträffas dött,
- b) djuret påträffas skadat och avlivats,
- c) kulan från det avlossade skottet anträffas på en plats som utesluter att björnen skadats, eller
- d) djuret kan inte anträffas.

Jaktledaren ska till länsstyrelsens besiktningsman redovisa hur platsundersökning eller eftersök genomförts.

Jaktledaren ska uppvisa skottplatsen för länsstyrelsens besiktningsman och tillsammans med besiktningsmannen och den som påskjutit björnen genomföra en fältkontroll och följa upp vad som skett efter skott. Jaktledaren ska tillsammans med besiktningsmannen dokumentera platsundersökning och eftersök på blankett "Påskjuten björn – platsundersökning och eftersök (Se länkhänvisning till fältblanketter bilaga 2).

Länsstyrelsen beslutar om den påskjutna björnen ska avräknas eller inte. Påskjuten björn avräknas såvida det inte har påvisats genom fältkontroll att djuret är oskadat.

11. Av länsstyrelsen förordnade besiktningsmän besiktar samtliga fällda djur. Besiktningsmannen fyller tillsammans med skytten i blankett Registrering av fälld/död björn och blankett Besiktning, provtagning och märkning av fälld/död björn. (Se länkhänvisning till blanketter, bilaga 2).

Efter överenskommelse med länsstyrelsen och senast inom ett dygn från det att djuret fällts, ska skytten uppvisa hela det fällda djuret för länsstyrelsens besiktningsman. Länsstyrelsen rekommenderar, för att underlätta besiktningsmannens arbete, att skytten sätter in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelhet inträder.

Besiktningsmannen tar prover som tillfaller staten. Proverna sänds genom besiktningsmannens försorg till SVA. (Se länkhänvisning till blankett för provtagning, bilaga 2)

Om fälld björn har sändarhalsband, implantat eller annan teknisk utrustning ska utrustningen överlämnas till länsstyrelsens besiktningsman. Utrustningen tillhör skandinaviska björnforskningsprojektet. Björnskinnet märks direkt vid besiktning av besiktningsmannen med s.k. transponder (mikrochip), och registrering sker på blankett Besiktning, provtagning och märkning av fälld/död björn. (Se länkhänvisning till blanketter, bilaga 2). Kraniet ska märkas inom sex månader av kraniets ägare med mikrochip och enligt instruktioner som erhålles vid besiktningen. Ansvarig för att märkning sker är björnens ägare.

Om besiktningsmannen så begär ska skottplats/fallplats omgående uppvisas. Om skytten på besiktningsmannens begäran inte uppvisar skottplats/fallplats eller om denna inte kan återfinnas eller om skytten vägrar att visa kroppen eller lämna ifrån sig alla proverna, tillfaller hela björnen eller värdet av densamma staten. Björn alternativt delar av björn som inte märks enligt bestämmelserna ovan tillfaller staten.

12. Under förutsättning att ovan nämnda uppgifter rapporterats, att samtliga prover insamlats samt att jakten i övrigt har skett i överensstämmelse med jaktlagstiftning och med villkoren i detta beslut, tillfaller övriga delar av björnen jakträttshavaren. Fälld björn bör tillvaratas. Jakträttshavaren får dock överlåta en fälld björn till annan person eller överlämna den till polisen.

Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelser finns i 43 - 44 §§ samma lag.

Upplysningar

Påskjuten björn ska avräknas såvida inte kulan från det avlossade skottet anträffats på en plats som utesluter att björnen skadats eller det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att björnen inte skadats.

Fälls björnar med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt efter björn är tillåten, kommer dessa djur inte att avräknas från licenstilldelningen.

Länsstyrelsen ska avlysa jakten då det totala antalet djur fällts eller påskjutits och avräknats inom länets respektive delområden eller när jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvararen, länsstyrelsens webbsida samt via ett pressmeddelande.

Halvautomatiska vapen får med stöd av detta beslut laddas med högst sex patroner, en patron i loppet samt fem patroner i ett magasin som är spärrat för fem patroner.

Aktuell information om återstående tilldelning

Länsstyrelsen tillhandahåller en telefonsvarare med aktuell information om hur många djur som fällts och vad som återstår av tilldelningen. Denna telefonsvarare nås via telefonnummer **0611-34 91 53**. Informationen uppdateras minst en gång per dygn.

Övrig information om pågående björnjakt finns tillgänglig på SVA:s webbsida www.sva.se

Försäljning av kött, skinn m.m.

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av björnskin, björnkött eller andra delar av björn samt kommersiell förevisning av björn är förbjuden enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. För björnar skjutna i enlighet med detta beslut kan Jordbruksverkets 'CITES-intyg' om undantag från förbudet inhämtas från Länsstyrelsens besiktningsman. Björnens ägare kan då sälja hela eller delar av björnen vid ett tillfälle och till en mottagare. För ytterligare försäljning av delar av björnen krävs nytt/nya CITES-intyg från Jordbruksverket. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av björn eller produkter av björn till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd³ från Jordbruksverket. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Beträffande slakt- och köttantering samt viltslakterier hänvisas till Livsmedelsverket (telefon 018-17 55 00) och hemsida www.slv.se/sv/grupp2/Livsmedelsforetag/Primarproduktion/Jakt/

Juridiska förutsättningar för licensjakt samt tillämpliga bestämmelser

Beslutet fattas med stöd av 5 b, 9 b, 23 c, 23 d och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätt att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i det Norra rovdjursförvaltningsområdet (dnr NV-02617-18 den 4 april 2018). I beslutet beaktas skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92743/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv, och Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn. Dessutom beaktas Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2014:3 om ändring i

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt på björn.

Med stöd av förordningen om ändring i jaktförordningen (1987:905) 15 a § (SFS 2018:639), beslutar länsstyrelsen om undantag från förbudet enligt 10 § andra stycket att använda halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner. Det innebär att halvautomatiska vapen får laddas med högst sex patroner, en patron i loppet samt fem patroner i ett magasin som är spärrat för fem patroner.

Enligt förarbetena till svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur.

Regeringen anför vidare (prop.2008/09:210) att björnstammen har gynnsam bevarandestatus och att den normala jaktformen därför bör vara licensjakt. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurens påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

Vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av lag eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av lag. När vilt är fredat gäller fredningen också dess ägg och bon (3 § jaktlagen).

Av 27 § jaktlagen framgår att jakt ska bedrivas så att vilt inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

Länsstyrelsen påminner om bestämmelserna i 27 § jaktlagen avseende grundreglerna för jaktens bedrivande och om vad som sägs i 31 § samma lag om användning av motordrivna fortskaffningsmedel.

Den som vid tillåten jakt har fällt eller påskjutit björn ska anmäla detta till länsstyrelsen utan dröjsmål och senast samma dag (5 b § jaktförordningen).

Björn får jagas bara under tiden från och med en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång (9 § 2 jaktförordningen).

Av 9 b § jaktförordningen framgår att av ett beslut som fattats med stöd av 23 c § ska följande framgå:

1. vilken art som berörs och antalet djur som får fällas,
2. vilka medel och metoder som får användas,
3. vilken tid och vilket område som avses,
4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd, och
5. den kontroll som kommer att ske.

Vid jakt efter björn ska en hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen (17 § 2 stycket jaktförordningen jämförd med 5 § och 7 § 5 p NFS 2014:3).

Bilaga 5 till jaktförordningen innehåller en lista över de medel och metoder som är förbjudna för fångst och dödande.

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om eller i det enskilda fallet besluta om hur man ska förfara med dödade djur (24 d § jaktförordningen).

Av 59 § jaktförordningen framgår att länsstyrelsen får förordna att dess beslut ska gälla utan hinder av att det har överklagats.

Med åtel avses material som iordningställts eller placerats i syfte att locka till sig vilt. Vilt som dött av annan orsak än jakt och ligger kvar på den plats där det fallit är inte att betrakta som åtel (2 § NFS 2014:3).

---

1 CITES-intyget är förenat med en avgift om 350 kronor som Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, telefon 036-15 50 00, fax 036-19 05 46 debiterar.

2 Jordbruksverkets ansökningsblankett SJV E9.21

3 Jordbruksverkets ansökningsblankett SJV E9.22

Skälen för länsstyrelsens beslut

Bakgrund

Björnstammens utveckling i Västernorrlands län har tidigare bedöms vara tämligen konstant enligt björnobsinventeringen som genomförs årligen i samband med älgjaktens första vecka. I vart fall om man ser utvecklingen från 2004 fram till 2014. De senaste årens avskjutningsnivåer har också legat på en jämn nivå med ett 20-tal björnar i tilldelning och björnforskningens beräknade tillväxt på ca 10 % har varit som utgångspunkt i förvaltningen. Under 2015 och 2016 kan man se ett trendbrott i björnobsen. Björnstammen ser ut att ha ökat kraftigt de senaste åren, vilket också resultatet från den senaste spillningsinventeringen visar. Under 2017 och 2018 kan man också skönja ett trendbrott i stammen då björnobsen visar en svag negativ trend. Det är dock för tidigt att dra för stora slutsatser av det då det behövs några års mätningar för att kunna se en riktigt trend i björnstammens utveckling.

Viltförvaltningsdelegationen har den 26 september 2014 beslutat att länets direkta förvaltningsmål är att uthålligt och på lång sikt hålla 20 årliga föryngringar, vilket motsvarar cirka 200 björnar. Enligt det beslutade förvaltningsintervallet bör inte stammen understiga 180 björnar och inte överstiga 220 björnar. Naturvårdsverket har den 30 oktober 2014 fastställt de regionala miniminivåerna. För Västernorrlands län är miniminivån satt till 10 föryngringar, vilket motsvarar ca 100 björnar. Resultat från björnspillningsinventeringen 2015 visade då att länet hade en björnstim på ca 350 - 360 individer, vilket är långt över den målsättning som tidigare beslutats. Länsstyrelsens nuvarande strategi är att med en fördubblad tilldelning än tidigare år begränsa björnstammens tillväxt så ökningen stoppas.

Länsstyrelsen har också genom sin förvaltning ambitionen att bibehålla en fortsatt hög acceptans för björn. Skadorna i länet orsakade av björn varierar från år till år. Med en tät björnstim ökar också risken för skador och negativa socioekonomiska konsekvenser.

Länsstyrelsen gör bedömningen att licensjakt efter björn kan medges för att det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera björnstammen. Jakten sker under strängt kontrollerade former och tillåter genom det årliga uttaget att björnstammen med god marginal förblir en livskraftig population med gynnsam bevarandestatus i artens naturliga utbredningsområde.

Gynnsam bevarandestatus

Antalet björnar i Sverige har av Skandinaviska björnprojektet beräknats till ca 2900 djur hösten 2018. Antalet i norra rovdjursförvaltningsområdet uppskattas idag till omkring 2000 björnar. Licensjakt efter björn bedrivs i samtliga län med fast förekomst av arten. Syftet är i samtliga län att nå de långsiktiga förvaltningsmålen som är satta och som bland

annat syftar till att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för arten. Licensjaktbesluten tar i sin tilldelning även hänsyn till de skyddsjakter på björn som genomförs.

När det gäller Västernorrlands licensjakt på 45 djur så utgör dessa ca 15 % av stammens uppskattade storlek i länet 2019. Uttaget ligger därmed på en nivå som får betraktas som långsiktigt uthållig och i överensstämmelse med målsättningen att bibehålla björnstammens gynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde i Sverige.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att licensjakt efter björn är en väsentlig del av förvaltningen av björnstammen och har under en följd av år haft en strategi för björnstammens expansion. Stammen har ökat till nivåer långt över det som beskrivs i länets nuvarande förvaltningsplan för björn, 180 - 220 björnar. Björnstammen har under drygt 10 år nästan fördubblats och beräknades efter spillningsinventeringen 2015 bestå av 350 - 360 individer. Nuvarande strategi är att begränsa björnstammens tillväxt så ökningen stoppas. En tilldelning på 45 djur tillsammans med övrig dödlighet som för närvarande är 11 björnar, kommer stammen också succesivt att minska mot den målsättning som finns för länet.

Vid en sammantagen bedömning finner länsstyrelsen att licensjakt på björn kan tillåtas då det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera björnstammen på länsnivå. Länsstyrelsen bedömer också att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus av artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, varken i länet eller i landet som helhet. Jakten är också lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och sker selektivt genom områdesindelning samt under strängt kontrollerade former.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten i Luleå, se bilaga 1.

Beslutet ska delges genom så kallad kungörelsedelgivning.

Ärendet har föredragits på viltförvaltningsdelegationens sammanträde den 4 juni.

Beslutet har fattats av landshövding [REDACTED] med vilthandläggare [REDACTED] som föredragande. I den slutliga handläggningen av detta ärende har även enhetschef [REDACTED] samt vilthandläggare [REDACTED] deltagit.

Bilagor:

Bilaga 1. Hur man överklagar

Bilaga 2. Hänvisning till länkar för:

- Fältblanketter B1-B4
- Anmälan om anläggning av åtel samt villkor för åteljakt
- Lathund för björnjägare
- Spillningsinventering av björn i Jämtlands och Västernorrlands län 2015
(Rapport från Viltskadecenter, SLU 2017-5)

Sändlista (via e-post):

Naturvårdsverket
Jordbruksverket
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)
Polismyndigheten Region Nord
Skandinaviska Björnprojektet
Länets Viltförvaltningsdelegation

Bilaga 1

Hur man överklagar länsstyrelsens beslut

Om du är missnöjd med länsstyrelsens beslut kan du överklaga det hos förvaltningsrätten i Luleå. Observera att överklagandet ska lämnas eller skickas till Länsstyrelsen i Västernorrland, 871 86 HÄRNÖSAND. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till vasternorrland@lansstyrelsen.se. Det ska du göra därför att länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid innan det skickas vidare.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas eller inte. Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden tre veckor från det datum som står på beslutet. Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas
- beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

Personnummer, adress till bostaden, telefonnummer där du kan nås och eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig.

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till länsstyrelsen, telefon 0611-34 90 00. Fråga efter den som varit föredragande i beslut.

Bilaga 2

Länkhänvisning

Blankett B1–B2 Registrering och besiktning av fälld björn (Skrivbar blankett)

Blankett B1 – Registrering av fälld/död björn

Blankett B2 – Besiktning, provtagning och märkning av fälld björn/död björn

Blankett B3 – Påskjuten björn – platsundersökning och eftersök

Blankett B4 - Dokumentation av åteljakt på björn 2019

Villkor och blankett för anmälan om anläggning av åtel för jakt på björn 2019

Lathund för björnjägare

Spillningsinventering av björn i Jämtlands och Västernorrlands län 2015
(Rapport från Viltskadecenter, SLU 2017-5)

Sundsvalls tidning, TÅ och ÖA

Länsstyrelsens kungörelse

Manus till kungörelseannons att införas den snarast.

Länsstyrelsens logotyp ska **inte** finnas med i annonsen.

Annonsen ska utformas som **en radannons**.

Rubrik **9-10 punkter** (Trebuchet MS fet) (beroende på rubrikens längd)

Brödtext **8 punkter** (Georgia)

Jakt och viltvård

Björnjakten 2019

Länsstyrelsen beslutade den 11 juni om licensjakt på björn inom Västernorrlands län.

- Jakttid: 21 augusti- 15 oktober
- 45 björnar får fällas i Västernorrlands län
- Den som jagar björn ska hålla sig informerad om hur många björnar som återstår av tilldelningen. Ring länsstyrelsens telefonsvarare för aktuell information **0611-34 91 53**.
- Anmälan om fälld björn ska göras utan dröjsmål och senast inom en timme samma dag som björnen fälldes Länsstyrelsen **0611-34 92 12**.

Läs mer om bestämmelser kring björnjakten på länsstyrelsens webbsida :

Länsstyrelsens beslut om björnjakten kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Luleå. Skrivelse med överklagande ska skickas eller lämnas till Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand och ska ha kommit in senast den 5 juli 2019, ange diarienummer 218-4777-19.

Älgjakten inom älgförvaltningsområdena Örnsköldsvik och Älvarna i Västernorrlands län jaktåret 2019/20

Jakttider

- Licensområden: 2-25 september och 10 oktober 2019–31 januari 2020
- Älgskötselområden: 2-25 september och 10 oktober 2019-31 januari 2020
- Kalvområde (jakt efter kalv inom oregistrerade områden): 2-6 september (5 dagar)

Fällavgift

- 300 kronor för vuxen älg och 100 kronor för årskalv.
- Fälld älgkalv på oregistrerat område ska anmälas senast den 16 september 2019 till www.algdata.se. Fällavgift ska betalas för älgkalv (100 kronor). Inbetalningen görs till länsstyrelsen på bankgiro nr 5050-0651 i samband med anmälan.

Jakttider för älgjakten inom älgförvaltningsområdena Örnsköldsvik och Älvarna i Västernorrlands län jaktåren 2020/21 och 2021/22

Jaktåret 2020/21

- Licensområden: 7-27 september och 12 oktober 2020–31 januari 2021
- Älgskötselområden: 7-27 september och 12 oktober 2020-31 januari 2021
- Kalvområde (jakt efter kalv inom oregistrerade områden): 7-11 september (5 dagar)

Jaktåret 2021/22

- Licensområden: 6-26 september och 11 oktober 2021–31 januari 2022
- Älgskötselområden: 6-26 september och 11 oktober 2021-31 januari 2022
- Kalvområde (jakt efter kalv inom oregistrerade områden): 6-10 september (5 dagar)

Läs mer om bestämmelserna kring älgjakten på länsstyrelsens webbsida:

Länsstyrelsens beslut om jakttider på älg kan överklagas hos Naturvårdsverket. Skrivelse med överklagande ska skickas eller lämnas till Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand och ska ha kommit in senast den 5 juli 2019, ange diarienummer 218-4648-19.

Länsstyrelsen Västernorrland

www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

Datum: 2019-06-11 Dnr: 218-4648-19
-4777-19
-+++++

Underskriften Länsstyrelsen Västernorrland i fet stil. Webbadressen cirka 8 punkter.

Annonsen faktureras
Länsstyrelsen Västernorrland
Fe 211
838 73 Frösön
Ref: [REDACTED]

Organisationsnummer: 202100 2445

Kontaktperson: [REDACTED]
[REDACTED]

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.